

Socialdepartementet

Yttrande över betänkandet Informationsöverföring inom vård och omsorg, SOU 2021:4. Delbetänkande av Utredningen om sammanhållen information inom vård och omsorg

Region Kalmar läns synpunkter

Omställningen till en mer personcentrerad och nära vård pågår. I detta arbete är samverkan och digitalisering centrala delar men det finns en hel del begränsningar som måste överkommas i detta. Invånare utgår i stor utsträckning från att den information som finns i journalen gällande den egna vården delas av alla som är medansvariga och ska inte behöva känna av de organisatoriska gränserna mellan olika vårdaktörer. Sammanhållen journalföring är en förutsättning för mer patientsäker vård och omsorg, då fler av patientens vård- och omsorgsgivare har tillgång till samma information om patienten.

Region Kalmar län ser därför ett stort behov av att lagstiftningen kring informationsöverföring ses över och aktualiseras. Av detta skäl välkomnar Region Kalmar län utredningen och instämmer i intentionen att ta ett steg mot att bättre klara av att ge en god och nära vård. Utredningen presenterar ett förslag som tar oss en bit på vägen men räcker inte hela vägen fram sett till behoven. Region Kalmar län skulle härutöver gärna se en utredning kring möjligheter att ha gemensam journal olika aktörer emellan. Synpunkter på utredningen redovisas i texten nedan.

Avgränsning av uppdraget

Utredningen har avgränsats till att inom socialtjänsten gälla dokumentation om insatser för äldre eller personer med funktionsnedsättningar. Denna avgränsning är till nackdel för utvecklingen på området. En bredare ansats hade varit önskvärd för att på riktigt bidra till en praktisk hjälp och bidra till en nära vård för samtliga invånare i behov av vård och omsorg.

Redan idag arbetar regionen och kommuner i Kalmar län nära varandra när det gäller äldre och personer med funktionsnedsättning exempelvis genom Samordnad individuell plan och genom sammanhållen journalföring. Det finns stora utmaningar på andra områden, till exempel verksamheten inom familjecentraler, ungdomsmottagningar, elevhälsa och missbruks- och beroendevård. Desto större behov av samverkan som finns rörande patienter,

desto större behov av informationsöverföring och sammanhållen journalföring föreligger.

I vision eHälsa 2025 handlar det andra inriktningsmålet om tillgång till rätt information och kunskap. Region Kalmar län anser att detta stödjer bilden av att ett helhetsperspektiv kopplat till informationsöverföring inom vård och omsorg är nödvändigt. Den digitala arbetsmiljön ska stödja de processer som medarbetarna verkar i. Visionens målsättning inom området grundläggande förutsättningar lyder: *Skapa ändamålsenliga regelverk som såväl värnar individens integritet och säkerhet som främjar den digitala utvecklingen samt underlätta tillämpning och införande av regelverk i berörda verksamheter.* Region Kalmar län anser inte att utredningens förslag underlättar tillämpning.

Äldre

Region Kalmar län anser att bristen på en tydlig definition av vilka som ingår i gruppen äldre riskerar att leda till otydlighet kring vilka som ska omfattas. Region Kalmar län avstyrker utredningens förslag att respektive region och kommun genom interna riktlinjer får avgöra när någon är äldre och därmed föremål för möjlig sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Detta riskerar att leda till en utveckling som inte gynnar en jämlik vård och omsorg i hela landet utan se olika ut beroende på bostadsort.

Ytterligare en risk med att inte tydligt definiera målgruppen äldre handlar om de personer som inte är äldre enligt interna riktlinjer, men ändå får sådana insatser som de personer som ska omfattas av sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Denna grupp ska inte omfattas av sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Det skulle behöva förtydligas hur denna grupp ska hanteras rent praktiskt.

Det är frivilligt att använda lagens bestämmelser om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Region Kalmar län avstyrker utredningens förslag att det ska vara frivilligt för vårdgivare och omsorgsgivare att använda de utökade möjligheter att elektroniskt dela dokumentation som lagen ger. Det finns en risk att det blir ett begränsat antal aktörer som väljer att använda lagens bestämmelser om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation eftersom det finns många undantag kopplade till förslagen. Det skulle ta stora resurser i anspråk att utveckla och implementera system och genomföra insatser som kan hantera föreslagna begränsningar och undantag.

En situation där enbart vissa kommuner inom en region väljer att använda den utökade möjligheten till sammanhållen dokumentation kan leda till svårigheter för regionen och för invånarna.

Region Kalmar län bedömer att det vore samhällsekonomiskt effektivt att ta ett helhetsgrepp på hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens behov av

informationsöverföring och tidigt gå in med statlig finansiering för att göra den omställning som krävs.

Samtycke

Region Kalmar län tillstyrker utredningens förslag om att vård- och omsorgsmottagarens deltagande i ett system med sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska vara frivilligt.

När det gäller patienter som inte endast tillfälligt saknar förmåga att ta ställning ska de regler som i dag gäller vid sammanhållen journalföring tas in i den nya lagen och tillämpas på samma sätt som de tillämpas i dag. Region Kalmar län anser dock att det finns ett behov av att ytterligare förtydliga reglerna kring samtycke för denna grupp så att en bedömning i enskilda fallet kan underlättas.

Uppgiftslämnande mellan hälso- och sjukvårdsmyndigheter och privata hälso- och sjukvårdsföretag

Region Kalmar län delar utredningens åsikt att en sekretessbrytande bestämmelse bedöms vara till stor nytta för både patienter och för verksamheter, genom att öka likvärdigheten oavsett hur en offentlig sjukvårdshuvudman valt att utforma organisationen inom sitt ansvarsområde, och samtidigt minska onödig administration och ser positivt på förslaget att införa en bestämmelse som bryter sekretessen mellan en myndighet inom hälso- och sjukvården och ett privat hälso- och sjukvårdsföretag.

Bestämmelser som tillåter uppgiftslämnande mellan privata hälso- och sjukvårdsföretag ingår inte i utredningens uppdrag. Regionen ser dock att det är viktigt att även detta belyses i slutbetänkandet.

Kvalitetsuppföljning med personuppgifter från flera vårdinstanser och omsorgsgivare

Region Kalmar län välkomnar att bestämmelser kring kvalitetsuppföljning utreds.

Region Kalmar län avstyrker förslaget att patienter och omsorgstagare kan motsätta sig att deras personuppgifter får behandlas för kvalitetsuppföljning. Region Kalmar län ställer sig bakom innehållet i det särskilda yttrande av experterna Pål Resare, Manolis Nymark och Maria Jacobsson som är bilagd utredningen. Opt-out är kostnadsdrivande, drar administration och riskerar att leda till sämre eller ej fullständig kvalitetsuppföljning.

Liksom i det särskilda yttrandet avstyrker Region Kalmar län också utredningens förslag som innebär att offentligt finansierade utförare ska kunna välja om de vill lämna ut uppgifter till huvudmännen för kvalitetsuppföljning. Till skillnad från utredningens förslag bör den nya lagen om kvalitetsuppföljning vara obligatorisk och utförarna ska därmed ha en skyldighet att lämna ut efterfrågade data enligt ett sådant beslut som en region fattar om kvalitetsuppföljning.

Slutsats

Region Kalmar län vill avslutningsvis understryka att utredningen presenterar förslag som ligger helt i linje med den utveckling som bedöms nödvändig för att möta behov och förväntningar för att kunna leverera en god och nära vård. Behoven är dock större och finns både inom fler områden och kopplat till fler grupper än vad som kommer fram i utredningen.

§ 80

Ärendenummer RS 2021/92

Yttrande över betänkandet Informationsöverföring inom vård och omsorg

Beslut

Regionstyrelsen antar redovisat yttrande som sitt svar på Socialdepartementets betänkande avseende Informationsöverföring inom vård och omsorg.

Yttrandet överlämnas till Socialdepartementet.

Bakgrund

Region Kalmar län har fått möjlighet att yttra sig över delbetänkande om informationsöverföring inom vård och omsorg, Utredningen om sammanhållen information inom vård och omsorg. Utredningen föreslår i delbetänkandet en ny lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning.

Sammanfattning delbetänkande SOU 2021:4

Utredningen om sammanhållen information inom vård och omsorg föreslår i delbetänkandet Informationsöverföring inom vård och omsorg en ny lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning.

Sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation innebär att vård- och omsorgsgivare får göra dokumentation om patienter och omsorgsmottagare elektroniskt tillgänglig mellan sig, om personen inte motsätter sig det. Särskilda regler gäller för de som inte kan samtycka. Olika utförare och den ansvariga nämnden inom socialtjänsten kan därmed ta del av varandras dokumentation, liksom vårdgivare kan ta del av socialtjänstens dokumentation och vice versa.

Det är frivilligt för vårdgivare och omsorgsgivare att använda de utökade möjligheterna till elektronisk överföring av information genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning som lagen ger. Men väljer de som väljer att ansluta sig, måste de följa de integritetsstärkande bestämmelser som finns i lagen.

Utredningen föreslår två alternativa förslag till en ny sekretessbrytande bestämmelse för socialtjänsten samt en sekretessbrytande bestämmelse som innebär att en myndighet med hälso- och sjukvårdsverksamhet får lämna uppgifter till en enskild med sådan verksamhet som myndigheten anlitat, om uppgifterna behövs i den individriktade hälso- och sjukvården.

Inom socialtjänsten gäller förslagen bara dokumentation om insatser för äldre eller personer med funktionsnedsättningar.

Kvalitetsuppföljning innebär i lagen uppföljning av kvaliteten på hälso- och sjukvård, som en region eller kommun ansvarar för, och insatser för äldre

eller personer med funktionsnedsättningar, som en region eller kommun ansvarar för, med hjälp av personuppgifter från flera vårdinstanser eller omsorgsgivare. Bestämmelserna om kvalitetsuppföljning tillämpas just när personuppgifter från flera vårdinstanser och omsorgsgivare behöver behandlas. Det är bara fullmäktige i den ansvariga regionen eller kommunen som får besluta om kvalitetsuppföljning.

Patienter och omsorgsmottagare har rätt att motsätta sig att deras personuppgifter används vid kvalitetsuppföljningen och ska få information om den rätten.

Eftersom det är frivilligt att använda de möjligheter den nya lagen ger, bedöms lagen i sig inte föra med sig några ekonomiska konsekvenser.

Representanterna i utredningen från Sveriges Kommuner och Regioner, Inera AB och E-hälsomyndigheten, som generellt är positiva till utredningens förslag, lämnar ett särskilt yttrande på ett par punkter om kvalitetsuppföljning.

Bestämmelserna ska enligt förslaget börja gälla den 1 juli 2022.

Sammanfattning av yttrandet

Av redovisat yttrande framgår sammanfattningsvis följande. Region Kalmar län ser ett stort behov av att lagstiftningen kring informationsöverföring ses över och aktualiseras. Av detta skäl välkomnar Region Kalmar län utredningen och instämmer i intentionen att ta ett steg mot att bättre klara av att ge en god och nära vård. Utredningen presenterar förslag som ligger helt i linje med den utveckling som bedöms nödvändig för att möta behov och förväntningar framåt. Behoven är dock större och finns både inom fler områden och kopplat till fler grupper än vad som kommer fram i utredningen. Utifrån detta avstyrks förslag i utredningen som handlar om för snäva begränsningar och undantag och som väntas leda till resurskrävande uppbyggnad av system för att uppfylla ställda krav.

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnade § 90 den 28 april 2021 följande förslag till regionstyrelsen:

”Regionstyrelsen antar redovisat yttrande som sitt svar på Socialdepartementets betänkande avseende Informationsöverföring inom vård och omsorg.

Yttrandet överlämnas till Socialdepartementet.”

Efter avslutade överläggningar beslutar regionstyrelsen enligt arbetsutskottets förslag.

Handlingar

1. Prokollsutdrag från regionstyrelsens arbetsutskott § 90 den 28 april 2021.
2. Tjänsteskrivelse daterad den 5 mars 2021.
3. Yttrande över betänkandet Informationsöverföring inom vård och omsorg, SOU 2021:4.